

SÁTORALJA

Zemplénnvármegye közérdekeit képviselő hetilap.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG
ÉS
KIADÓHIVATAL

hova a lap szellemi részét illető közlemények s az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak s a lap szeptküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:

Sárospatak, Rákóczy-utca 175. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmertetlen leveleket nem fogadunk el.

Nyiltér minden sora 20 kr.

ELŐFIZETÉSI ÁR.
Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:
Egész évre 4 frt — kr.
Félévre 2 frt — kr.
Negyedévre 1 frt — kr.
Egyes szám ára 10 kr.
Hirdetéseket jutányosan számítunk.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 1 frtért közöltnék.
Kincstári bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.
Hirdetéseket s előfizetéseket felvesz Landesmann M. könyvkereskedése S.-a-Ujhelyben.

PELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ-TULAJDONOS:

STEINFELD JENŐ.

TARS-SZERKESZTŐ:

RÉZ LÁSZLÓ.

A nőnevelés kérdéséhez.

Ajánlva Homonna város képviselő-testületének figyelmébe.

A „Sátoralja“ ez évfolyamának 28., 29. 30. számaiban „A nő és annak nevelése“ cz. alatt egy cikksorozat jelent meg e lapok társszerkesztője tollából, melyben a nő lelki élete van vizsgálat alá véve — abból a célból, hogy a nőnevelés irányának elvét megállapítsa ezikköz s kimondhassa annak alapján a mai nőnevelésre vonatkozó nézetét. Lelkesedtem a cikksorozat minden soráért, mert sok igazságot tartalmaz. De különösen becsültem akkor, mikor kivettem belőle a cikkirő határozott intencióját is, mely nem más, mint hogy S.-a-Ujhelynek és Homonnának leánynevelő-intézetet sürget. — Heylesen gondolta el R. L. ez eszme propagálására a formát is, mikor a nő tulajdonságait, hivatását és kötelességeit tárgyalta le előbb, hogy aztán kimutassa, hogy a nőnek, Isten e legremekőbb teremtményének nevelése mily fontos és nagy körültekintést igényel; továbbá, hogy ma mily ferde irányban történik e teremtményeknek nevelése, s végre, hogy pl. itt a mi vidékünkön leánynevelésről — szót is alig szólhatunk.

Barmennyire elismerőleg szólhatni is azonban R. L. e tanulmányáról, teljesnek azt még sem mondhatni — különösen azon részét illetőleg, hol a lányos családok nagyon sajnálatra méltó helyzetéről szól. Ezen különben nem csodálkozom, mert

R. L. fiatal, nőtlen ember — mint én tudom, — tehát e tekintetben a gyakorlati életet nem ösmerheti még. Ebből a szempontból is, de meg azért is, hogy *Homonna város képviselő-testületének is elmondhassam gondolataimat* — más uton nem lévén alkalmam — a *nőnevelés kérdéséhez én is hozzászólok*, ha ugyan a szerkesztő úr b. lapjában helyt enged soraimnak.*

Bizony, igaz van kedves R. L. úr abban, hogy ide a mi vidékünkre, vagy hogy helyt nevezzek meg, Homonnára, égető szükség volna egy leánynevelő-intézetre. Mi, családos apák, kiket a Gondviselő leányokkal is megáldott, nem tudunk mit tenni azoknak nevelését illetőleg. Nincs seholl itt körülünk leánynevelő-intézet. Némelyek ugyan hivatkoznak a homonnai apácák vezetése alatt álló leányiskolára: de azt még az elvakult jóakarát se nevezheti leánynevelő-intézetnek — sok okból. *De meg, az csak elemi iskola, semmi más.* A ki leánygyermekét neveltetni akarja, annak messze földre drága penzen kell leányát elvinni. Mi azonban ezt nem bírjuk ki. Szegények vagyunk mi ehhez. A kinek leányneveltetésre van itt közöttünk szüksége, az hivatalnok, akinek évi jövedelme nem futja a drága neveltetést; a ki pedig birtokos, az *nem is az alfundnek embere.*

Nem neveltetni pedig? Fáj szülei szívünknek. Egy jelentésű ez a meghalással. De meg aztán mi e hazának jó polgárai

* A közleg. újságokban bármikor szívesen. Szerk.

is vagyunk, kik leányaink által is a hazafiúi érzést akarjuk apolni, terjeszteni.

Vagy talán éppen ezért vagyunk olyan elhagyatottak, elfelejtettek?!

Mondhatja valaki, ki egészen elhagyottságban akar hagyni minket itt e hegyes-völgyes felvidéken, hogy hát nevelni jó magyar honleányt, jó anyát, szorgalmas, takarékos háziasszonyt a család is képes, sőt egyedül ez képes. Igaza van annak részben, ki így okoskodik. De ám a nőnevelésnek a családi nevelés *ma* csak egyik oldala, csak egy része. A család az ismeret-szerzést — mely pedig a lelket egyedül nemesíti — nem képes megadni. A mai nőnek okvetlen szükségére van *ismeretekre*, ha leendő hivatását kellőleg akarja betölteni. A mai korban az a nő, ki csak a család köréből kerül egy férj oldalára mellé, kinek ismereteit csak a — különösen a mi vidékünkön levő — népiszkola adja meg: bizony-bizony nem boldogítja, de untatója lesz férjének. Ezt én leányos apa is kénytelen vagyok elismerni.

Hogy ez így van, legerősebb bizonyíték mellette az, hogy azok a szülők, kiket a Gondviselő leányokkal megáldott, mindent elkövetnek, hogy társadalmi állásuknak megfelelőleg részesítsék leányaikat nevelésben. Megint hivatkozom Homonnára itt azokra a szülőkre, kik még arra is ráadták a fejüket, hogy összeálljanak és 12 leánygyermeküket a homonnai fiúpolg. iskola tanáraival magánuton taníttassák és levizsgáltassák a fiú polg. isko-

TÁRCSA?

Színész-házasság.

— A „Sátoralja“ eredeti tárczája —

Színész volt és azon fajtához tartozott, melynek tagjai léha emberek, semmi nemesebb fellegást istenadta művészetük iránt nem táplálnak, csak feljogosítva érezik magukat ezáltal mindennemű kiváltságokra a társadalom külön csoportjának tartják magukat és megkövetelik — de erősen hiszik, hogy meg is követelhetik — a társadalomtól, hogy az meghajoljon előttük, gyengéiket művészi idegségnek tekintse, mely velük született légyen, bottársaikat művészi szabadságnak, mely isteni adományokkal jár, büneiket tévelygésnek, mely vérmérgeskedés, a társadalom erkölcsisége és alaptörvényei ellen vétettek pedig csak könnyelműségnek, mely nélkül művész nem képzelhető.

Ilyen kiváltságos lénynek tartotta magát Kolozi Mihály is, nyomorult hibákból volt összerakva és alkotva az ő lénye, melyből csak művészi egyénisége tűnhetett fel szép színekben.

Mert énekelni tudott, hatalmasan, tisztán vágta ki a magas c-öt és énekelő szép, magas alakjával

művészi játéka kísérté. Ki tudott fejezni hangjával minden érzést nemcsak az indulatosakat, hanem a nemeseket is. És ez az ember az érzések közül, melyeket oly jól tudott visszaadni a színpadon, egyet sem hordozott lelkében.

Előtte a világ egy nagy mulatóhely volt, melyben a féktelen, duhaj mulató a férfi s a megkínzott, kicsapongó mulatózásainak kínzottja: a nő. Mulasson vele ez is, és ha már nem bírja, ha kidől, ő a kidőltet nem köteles elszomorítójá és láborítójáként maga mellett tartani továbbra is, elkergetheti magától alamszina nélkül, kilökheti a nyomorba és keres magának egy másik mulatótársat, kivel amútt tovább élvezi a világ gyönyöreit, de a ki irányában szintén nem érez kötelességeket és ha ez is kidőlne, ezt is lelkifurdalás nélkül rázná le magáról.

De nem kell hinni, hogy egyszerre, csak egy mulató társa volt Kolozi Mihálynak, gyakran nézett a változatosság kedvéért egy napi mulató társak után.

Kolozi Mihály első feleségével tizenöt évig élt, tizenöt év után már nem neki valónak találta és így szót hozzá:

az, a ki voltam. Te elvesztetted ifjuságodat, nem tudsz már lángolni. Szíved kiégett, vágyaid elenyésztek, tagjaid ellankadtak, nem vagy te már nekem való asszony, nem tudnálak szeretni, kin volna mellettem életed, de melletted az enyém is. Krajczár nélkül vettek el, koldusleány voltál, csak szépséged volt a hozományod és ezért cserébe én tizenötévi gondtalanságot adtam, nem tehetsz szemrehányásokat, hogy elvertem vagytonodat, és most isten hozzádot mondok neked. Légy belátással, engedj utamra, menj te is az utadon, légy szabaddá, szabadítsd meg önmagad tőlem, ki már nem neked való vagyok, igen, váljunk el, s szeretettel fogok visszagondolni rád, s a tizenöt esztendőre, mit veled töltöttem. A szegény asszony sirt kétségbeesetten, de nem azért, hogy valami kell ez embertől, örülnektartja magát, mert imádtá egykoron, csak a kétségbeesés fakaszt szeméből könnyeket, hogy most már mi lesz belőle, miből fog megélni, mi vár rá.

— Ne aggdójjál fiam, nyugtatja meg a férj, ha megnyugszol, s való perünket megindítod, én kijelentem a bírő előtt, hogy tizenötésem terhére biztositást kérhet, én abból havonként harminczöt forintot lemondok, melyet te egyenesen az igazgatóságtól kapsz kézhez.

És a szegény asszony már annyira gyűlöli, megveti ezt az embert, az ő egykori isteut, kit most

lában. Több ez ugyan a semminél — elismerem, — mert legalább bizonyítványt tudnak felmutatni: de bizony nem nagyon sokat ér. Mert először csak bizonyos órákban foglalkoztak a tanárok e növendékekkel; aztán 2-ór örökösen férhukkal levén a leánygyermek, lelke nem nőhöz illően alakul: végre 3-szor kézimunka, zene, leányhoz illő foglalkozások, női társadalmi életrendi szokások elsajátítása hol van? Egyszóval száraz — egymagában véve értéktelen — ismeretszerzés és csupán — nevelés, lélek nemesítés nélkül. És azt hiszi valaki, hogy a mit így a tanárok nem végezhetnek el, elvegyi a család? Tévednek. A családnak hatása az ilyen gyermekekre nagyon meggyöngül — sok okból.

Ezt nem kárhoztatás, nem is kicsinyrésképén hozom fel, sőt ellenkezőleg, csak a legnagyobb elismeréssel szölok egyrészt a szülőkről — mert gyermekük nevelésére sok gondot fordítani törekednek — másrészt azokról a tanárokról, kik feladottak szabad idejüket, hogy hivatásuknak eleget tehessenek: de annak illusztrálása végett hozom fel, hogy mennyire égető szűkeggé vált már Homonnán a polg. leányiskolának felállítása. Azért ennek, mert — mint R. L. ur is megjegyezte — ennek felállítása a legkönnyebb.

Homonna város képviselőtestülete! Tisztelt Uram! R. L. már említette, hogy itt nem egy új intézet felállításáról van szó tulajdonképpen, hanem csak egy meglévőnek kibővítéséről. Ez teljesen igaz. Fiú polgári iskola már van: egészítsük ki leányiskolával. Azt hiszem, ennek szükségét önök is belátják. Belátják azt is, a már e lapokban előadottakon kívül is, hogy *inkább van szükség Homonnán leányiskolára, mint a kereskedelmi iskolára*, amennyiben Homonna kisebb város, mi általában kevésbé kereskedő nép vagyunk itt, mintsem könnyen és eredményesen lenne végezhető itt a kereskedelmi szakoktatás. Ha tehát volt önökben annak idején elég erő és akarat a kereskedelmi szakiskola megteremtésére: legyen most még több a sokkal szükségesebb és reánk nézve, hazánkra nézve sokkal fontosabb iskola létesítésére.

Úgy hallottam, hogy mostanában lesz egy képviselő-testületi gyűlés, melyben a polg. iskola ügyet fogják tárgyalni. Ezzel kapcsolatban elő kell kerülnie okvetlenül a leányiskola ügyének is. Tessék csak ezt az ügyet elővenni. Nekem szent

már teljes nyomorultságában és aljasságában ismer, hogy boldog ha szabadulhat közelből, beleegyezék ajánlatába és megél napi harminczét forintból, minden kedandó kártyáért fogához verdesve, csak végre ettől az erőszakos, indulatos, irgalmatlan, féltelen örvényező embertől szabadnak tudja magát.

Kolozsi Mihály első felesége után két évi szünetet tartott. Válopere csak három hónapig folyt, de ő elni akart tizenöt év után kivívott szabadságával. De kár, hogy már nem öt év előtt vivta ki gondolta magában. Két évig „legényember” maradt, azután választ egy szép nőt, a legszebbet a kardalónok közül s újra megházasodik. Mikor az útjár el lép, ép oly büszkén tekint körül mint tizenöt évvel ezelőtt. Ép oly büszkén tekint másod-
dik menyasszonyára, mint az elsőre és mikor a szerencsésjátékokat fogadja, nem jut eszébe, hogy az őso most miatta chezik, mert tizenötévi házassága után számára hasznavehetetlenek bizonyult.

Nem esuda, ha Kolozsi Mihály a kardalónok közül választ új feleséget. A kardalónok különben mindennapi mulatótársai voltak, jól ismerték, válogatta őket, mint ruháit. És ez a mulatság nagyon kímélte, e szabad két esztendő jobban megviselte mint az a tizenöt. S őrzete is ezt a Kolozsi Mihály.

Szilágyi Gyula

(Vége köv.)

meggyöződésém, hogy nem fog akadni egy képviselőtestületi tag sem, ki égető szükségnek nem fogja vallani ez iskola felállítását társadalmi és hazafiúi szempontból. És ekkor ki kell mondani jegyzőkönyvben ennek felállítására vonatkozó határozatot. Ennél azonban nem szabad megállapodni. E közgyűlésnek határozata értelmében kérvényt kell intézni a miniszteriumhoz, még pedig annak átnyújtását személyesen kell eszközölni, mert *előszóval lehet sikeresen informálni csupán*. Nem kell az időt, fáradságot, no meg egy pár forintot sem sajnálni, mikor ily fontos és nem odázható szükséglet kielégítéséről van szó.

En, ha komolyan hozzá fog a képviselőtestület a dologhoz, az eredmény sikerében kételkedni egy pillanattal sem tudok. Mert — úgy tudom — Homonnán van is egy ilyen intézet felállításához egy tisztességes alap. Egy pár évvel ezelőtt egy izr. vallású nő gyermektelenül elhalván, tisztességes vagyonát egy ilyen irányú intézet felállítására hagyományozta végrendeletileg. Ha igaz ez, úgy az alap meg van. De még ha ez nem volna is, még akkor sincs mit habozni, mert egy kis áldozattal sem Homonnán, sem a vidéken lakó leányos és nem leányos szülők nem fognak visszaradni, ha annak idején nem riadtak vissza a polg. fiúiskola felállításától.

Ha pedig az a kérvényező bizottság a miniszternek alapot is képes felmutatni, vagy legalább áldozatkészséget: lehetetlen, hogy a kérés megadását megtagadná, mikor nemcsak a családok roppant nagymérvű érdeke van szóban, hanem az általi érdek is erősen versenybe az egyes családok érdekével.

Aztán meg ne feledjük el, hogy milleniumi évben vagyunk! A politikai viszonyok is ilyen ügyek lebonyolítására legalkalmasabbak. Ez a két ok is — valami!!

Uram! Homonna város képviselőtestülete! Ne hangozzék el szavam a pusztába kiáltó szavaként! Nincsenek alkalmas s a kor igényét kielégítő népiskolánk se, se Homonnán, se itt a vidéken — alig egy-kettő: gondoskodjanak magukról, rólunk, hogy ne maradjanak gyermekeink sötétségben. Nem hagyhatunk korunkban már földi vagyont mi felvidékiek gyermekeinknek: hagyjunk nekik nevelést, mely többet is ér minden földi vagyonnál.

És ennek megteremtése önöktől függ, uraim, első sorban! *Egy felvidéki apa.*

Szöllészeti kirándulások.

Olvasom, hogy a Főispán vezetés alatt Tálylára, Tolcsvára kirándult szőlőbirtokosokat gr. Andrássy Tivadár szőlőskői telepének megtekintésére hívta meg.

Hallom, hogy szeptemberben Farszalra, azután pedig Tokajba rendeztetik kirándulás.

Elismerem, hogy ezen kirándulások igen tanulságosak, konstatálom, hogy az érdem Főispánunké, a ki magas kora dacára is fiatal tüzellel és erővel vezeti a társaságot, elől van mindenütt, a legkisebb mozzanattal sem kerül ki figyelmét, buzdít, bátorít, segít helyez kilátásba és a mi igazán ritkaság számba megy, szeretettel és barátsággal áraszt el mindenkit, a ki hozzáfordul.

Elismerem hogy Tolcsva után Tályra meglepett minden szőlőbirtokost, és a kirándulás eredménye sok emberben erlelte meg az újra telepítési kedvet.

Elismerem, hogy Szőlőskén, a hol a hegyaljától egészen eltűnt módon tartatik fenn a szőlő, szintén lesz mit tanulni, sőt olyan a mi Szőlőskén van, talán Európában sincsen.

Elismerem hogy az oltási rendszerek jósaival teljesen tisztában vannak a hegyaljai birtokok, azonban még is van két dolog, a mi a kirándulásokon eddig még nem beszéltetett, tudniillik: a helyes oltási rendszer meghonosításának módzata, úgy a fás, mint a zöld oltásnál és a Hegyalja hírnevének visszaállítására.

Az oltási rendszer meghonosításának módzataról nagyon röviden csak azt kívánom fel-
említeni, hogy mindaddig, míg a községek oltási tanfolyamokat nem nyitnak, és ezen tanfolyamokon úgy a fás, mint a zöld oltást be nem tanítják, helyes és sikeres oltásokra nem számíthatunk.

Nagy baj még mindég, hogy a hegyaljai birtokoknak Tályáról vagy plane Beregszászból kell hoztatni az oltókat. Ennek az a hátránya, hogy a napszám Tályán is, Beregszászon is, meg a hova elviszik a munkást, igen nagy.

Ha minden községhben kitanítottunk csak 40 — 40 fás és zöld oltót, a napszám azonnal lejjebb száll, munkás hiányban nem fogunk szenvedni, és a mi a fő, egyforma fás és zöld oltást produkálhatunk.

A Hegyalja hírnevének visszaállításánál már tovább kívánok időzni, és épen alkalmoszerűen tartom most felvetni, a mikor annyi sok külföldi látogatója országunkat.

Nem mondok újat, elcsépeelt dolgot eleve-
niték fel.

A Hegyalja régi tekintélye, hírneve, egyes rossz lelkű kalmárok által egészen tönkre tétetett.

A műborral soha sem volt úgy elárasztva a világot, mint mostanában.

A műbor gyártók felhasználják a Hegyalja pusztulását, és tele torokkal kiabálják, hogy a hegyalján már nincs bor, csak az a mit még ők megmentettek! Saját termésökől ellettek. Persze ezen korlácsolni való jöttmenteknek sohasem volt a hegyalján egy talpalatnyok sem, és némelye azt sem tudja: hol van a Hegyalja.

De mert a filoxera elpusztított mindent, hívréke találta, és ma a Hegyalja nem csak, hogy elhagyottan áll, hanem azok a vevők is elidegenedtek tőle, a kik az utolsó perzig itt szerettek be szükségleteiket.

Pedig a hegyalján még nagyon sok „gyémánt” van, mint mondani szokták, a föld alatt, és hátrazottan állítom, hogy a szükségletet egy pár évig tiszta valódi borral elláthatja.

Termelő, tisztés és szőlő borkereskedők pénzéért telve vannak valódi borokkal, és megis meg kell nyugodniok abba, hogy a panaszolóké és hamisítóké a világot, azok vannak felszínen, azok árasztják el a világot hamisítványokkal.

Itt az alkalom, hogy a fogyasztókat felvilágosítsuk. Az ezredéves ünnepély alkalmából megnyitult kiállításra özenlenek az idegenek, közöttük borkereskedők is. Hívjuk meg a kiállítási igazgatóság útján a külföld borkereskedőit, nevezetesen porosz, orosz és osztrák vevőinket.

Ha sikerülni fog megnyerni őket, és bemutat-
hatjuk a meg meglévő valódi borainkat, biztosra veszem, hogy az olasz borokból csinált (erre még vissza térök) aztán laborban gyártott kottyalékok letűnnek a világot piacáról.

Tessék azokon a szöleszeti kirándulásokon ezen eszmét is megpendíteni és elfogadtatni, előre tudom, hogy főispánunk azonnal meg fogja tenni a lépéseket a kiállítási igazgatóságnál, hogy a külföld borkereskedői a Hegyaljára felranduljanak.

II.

Viszonzás s-pataki öreg iparos társamnak.

Nagy tévedésben van a Sátoralja multi számában megjelent közlemény írja kedves iparos társam, mert úgy látom, hogy nem tud az ipartársulat és ipartestület közt különbséget tenni, e kettő közt óriási különbség van, mert míg az előbbi könnyebben, utóbbi sokkal nehezebben léte-
síthető.

Bánóczy Kálmán urnak a régi ipartársulatnál nincs más érdeme, mint az, hogy néhány tag alá-
írást összegyűjtötte; — a régi ipartársulat idejéből sokkal több érdeme van Ligety Bertalan volt pénztárnoknak, a ki keservesen összekuporgatott

8-900 frtot a mostani ipartestületnek átadott, bizony ezért inkább érdemelte volna meg, s nem az ipartestület előjáróságában lévő azon néhány úr, a kik az elnök kommando szavára meinek — azt, hogy egy zúzó szöggel megtisztaltassék.

Tévesen lett informálva t. iparos társam B. elnök által, a midőn cikkének egy részében azt hangsúlyozza, hogy B. feláldozva munkásságát s tehetőségét a közügynek stb. én nem tulajdonítok neki más érdemet, mint azt, hogy elveit szög-re akasztotta, s magát egy pár hordó bor árán ültette az elnöki székre, neki eddig csak az volt a szerencséje, hogy egy ügyes titkárt kapott oldal mellé, a kirel a Zempléni Hírlap multi számában esupa hírlából ezeket írja: hogy titkárnak eljárása „a jó ízléssel ellenkezik” — tehát titkárságát, a kit maga mellől kiturni akar, nyilvánosság előtt leekézte.

Ajánlom én is neki, hogy üres kalászhoz hasonló fejű elnököt — a ki ezen tisztet csak egyéni hiúsággal vállalta el — hagyja magára, ezt annál inkább javaslom, mert ha elérkezik a kenyér törés ideje, s az elnök urat — a ki még a harangöntésre is vállalkozik — iparos társam szavaival éle alkotmányosan elcsapjuk, akkor a helyzet titkár úrra nézve is tarthatatlanná válik.

Ne gondolja öreg iparos társam, hogy B. elnök úrral hírlapi polemikába szándékozom becsajtkozni, nem azért írtam meg e lap hasábjain róla többször s az igazat, hogy ő magát vezérferfiúnak képzelje s elbizakodottabba tegye, hanem azért, hogy ideje lenne, hogy egyik kezét szívére, másikat pedig fejére tesse mint a jelenlegi ipartestületnél maradárs érdemet nem szerzett egyén ösmereje be tehetetlenségét s mondjon le addig, míg vele egy híron pendül, s nem az iparosok érdekeit tekintő, általa önkényileg öszszeszedett ipart. előjárósággal együtt el nem csapatik.

Ujhelyi iparos.

Elég volt már a látszatkeletésből: **valóságért** epedünk; elég volt a formáltoztatásból: **tartalmat** szomjazunk.

Hadat indítani a mételeyző idegen befolyások túllengése ellen, ez heti lapunknak, a „Jelenkor”-nak feladata.

Lelek önteni a nemzeti elvbe, küzdeni a magyar szellem önállóságáért, ez a mi jelszavunk.
A független tárggyias bírálat erejével átját állani a századvégi logikai, izlésheli és erkölcsi romlottságnak, ez a mi legfőbb törekvésünk.

A „Jelenkor” első sorban **kritikai** lap s legfőképpen mint ilyen kíván érdeklődést kelteni és elfogulatlanul ítélkező közvéleményt teremteni.

Ertelkezőseinkben a klasszikai világgéllőség elveit magyarázzuk és vitatjuk. Szépirodalmi közleményeinkben, **versek és előbeszésekben** a mai termelés színe-javát nyújthatjuk. Nyelvészeti cikkeinkben és pályázatainkkal küzdünk a magyar nyelvet megmetéleyző idegenszerűség ellen.

Abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy a régiebb és újabb írói nemzedek legkiválóbbjait, barátaink és munkatársaink közé sorozhatjuk.

A hazafias érzesű magyar olvasóközönséghez fordulunk, mely éretlen divatok forgandóságai közepett a nemzeti művelődés és irodalom **szébb hagyományaihoz ragaszkodik.** Ennek a közönségnek tetszését óhajtuk megnyerni. Ennek a támogatására számítunk **önzelen munkásságunkban.**

Ha szavunk fölébreszti az alélt nemzeti szellemet évtizedes szendergéséből, ha munkáinkkal hármily csekély mértékben hozzájárulhatunk a magyar szellem felszabadításához a szegényes idegen farszolgajárom alól: akkor érezni fogjuk, hogy fáradozásunk kárba nem veszett.

Budapest, 1896, augusztus 6.

Pabígyi Menyhért.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

VEGYES HIREK.

— **Rendezett tanács iránti mozgalom** indult meg S.-A.-Ujhelyben. Azon néhány derék képviselői tag, a kik annak megalakítását indítványozták, fáradságot s időt nem kímélve járnak az adófizetőkhez s gyűjtik az aláírásokat, s ha 55000 frt adóösszeg erejéig az aláírások megszerezhetnek, rövid idő alatt megtörténhet az átalakulás, a mit annál is inkább óhajtunk, mert rendezett tanács adminisztrálása mellett nem fog megtörténni az, hogy a gyepmester este 8-9 óra között — a midőn a közönség legnagyobb része sétál és élvezi az üde levegőt — szállíttatja rozszant és soha sem vizsgált hordájában az ürleket és a város utcáit a legundorítóbb hüzzel elárasztja, — újjel pedig a villanyvilágítás mellett sokszor oly egyptomi sötétség van, hogy az utczán járók orrukat egymásba ütik. A rendezett tanács kérdéscével foglalkozó bizottság az adófizető polgárokhoz egy felhívást is intézett, a melyből kitűnik, hogy a több-let kiadás alig fog tenni 2-3000 frtot, a mely különbözet alig jöhet számba. Kívánjuk, hogy ezen bizottság fáradságos munkáját siker koronázza. E helyen nem hagyhatunk egyet említs nélkül. A „Zemplén” lap 31-iki számának egyik közlése a rendezett tanács megalakítását kritizálva közli, hogy az alakulás folytán 100000 frt többlet fog előállni. Nagy tévedésben leledzik a t. cikk író úr. Adja csak jobban össze a számokat, s rá fog jönni, hogy helytelen úgy az ön, mint a Zempléni Hírlap öszszegzése, mert az eredetiben és a kibocsájtott felhívásban helyes öszszegést fog találni. Csodálkozunk, hogy épen a t. cikk író úr, a ki tudománnyal számolni teendőket végez, oly messze dobt el a sulykot. Elvárjuk volna, hogy mint intelligens egyén a haladás eszméje ellen tollat nem fog ragadni. Kár a közönséget ily nagy horderejű ügytől eljleszténi, sőt oda kellene törekednie, hogy az ige testté legyen. r. l.

— **Szóllószeti kirándulás.** Zemplénmegye főispánja mint a szóllószeti szakbizottságok elnöke gróf Andrassy Tivadár szóllószeti szőlőtelepének tanulmányozására az érdekelteket f. hó 9-én délutánra hívta meg. Hisszük s reményljük, hogy arra minél számosabban megjelennek s ösmereiteket gazdagítani fogják.

— **Gazdalkodók figyelmébe.** Az árpa termés ez éven vármegyénk egész területén igen jól sikerült, a mi arra indította Andrassy Sándor gróft, a zemplénmegyei gazdasági egyesület elnökét, hogy a vármegye központján, Sátoralja-Ujhelyen az eladó és vevő közönség, különösen pedig az östermelek és a sórgyárosok öszszelvásvaldó árparásár

tartassék. Az árparásár mőzadatainak megállapításával már a napokban rendbe jön az egyesület választmánya, a mikor is a megállapodásokat az érdekeit vevő és gazdalközönség tájékozársára közzé fogja tenni.

— **Szelhámos ügynök.** E napokban, mint lapunknak írják, Tokajban egy magát Szentgyörgyi J. nével beemutott állítólagos födbirtokos. Több szőlőtulajdonossal szerződést is kötött és töltik pénze megérkezéseig kisebb kölcsönöket is vett fel. A szerződő szőlőtulajdonosok azonban csak azután tudták meg, hogy egy esaló ügynök ámtitgatásainak estek áldozatul.

— **Tüzesetek.** A Sátoralja 31. számában közölt királyi-helmezi tűzsethez nem érdeketlen felmiffeni, hogy Király-Helmezen mult hó 29—31-ig öt gyújtási eset fordult elő s valamennyi nappali időben; az utolsó gyújtás 31-én d. e. 11 órakor történt. A rettegett elemnek öszszen 49 épület és nagy mennyiségű takarmány esett áldozatul és a kár 24000 frtot meghal. Biztosítva elenyező csekély, mintegy 8000 frt érték volt. Az általános izgalom és gyanakvás az utolsó gyújtás napján este egy kissé komikus jelenetet idézett elő azzal, hogy a közzszegzés valamelyik tisztviselője a város feletti hegy felől egy gyanus alakot látván a város felé hűzödni „fogjátok meg a gyujtogatót” kiáltással jelt adott egy izgalmas hajszára. A vezényező hatott s azonnal mintegy 200 ember — köztük csendörök is — a gyanus alakot üldözöbe vette. Az üldözésre megjelölt alak — nem tudni, hogy bűnös érzet vagy rémület miatt — futasnak éredt és a tömeg utána. A hajszra azonban eredménytelen lett, mert üldözött a temető melletti sűrűségbe menekült és a hajszólok elöltött. Az izgalom már némileg lecsillapult, mert 31-ike óta több tűz nem fordult elő. — Tűz ütött ki f. hó 1-én este S.-A.-Ujhelyben is a Nyomárkay Kálmán kertjében, hol egy boglya árpa termés égett el. Mulatságos látvány volt, midőn a feyzelmezetlen s technikai gyakorlattal nem bíró tüzöltek a szélrózsa minden irányában futkostak, nem tudván a tűzirányt megállapítani. Pedig első és főkéllék a tüzet annyi harang avagy kürtjellet hozni köztudomásra, mennyit az illető város negyede megkíván. Azután a tűznel oly éktelen lármát és kiabálást vittek véghez, hogy attól szegény tűz megijedvén, rögtön elaludt. Hasonlított ezen eselekményük ahhoz, midőn egy síró gyerekre a türelmetlen anya rádobbant s rákiált, miért? hogy szinte elaludjék. Jövöre több ügyességet és hidegvértséget várunk. — **Sírospatakok** sem akarja a tüzészély elkerülni, kevés különbséggel az 1894-iki állapot állott újra vissza. Ujában e hó 1-én d. e. 9 órakor a várostól északra a vasuton tul fekkdt terményrakodó gyuadt ki, míg pedig az éppén pihenő munkások szemelátára egy kazal tetején esapott fel a láng. A tűz eloltható lett volna, ha a gépész öltő eszközökkel rendelkezett és a munkások csak parányi jó akaratall bírtak volna; de vizes edény egy sem állott kéz alatt és a munkások valamennyie ellőzödtök. Így történt, hogy a Tatar Lajosné, Arday Pálné, id. Kántor György, Kovács Sándor és Maklari P. Miklós tulajdonát képezett 537 kereszt vegyes életemű, valamint Szécsi János gépjé teljesen elhamvadt.

— **Vasarnapi csendélet Sárospatakon.** Épületes dolgot eselekedett e hó 2-án d. n. városunk legnépesebb részén a Rákóczy (Kovács) utcán Sárospány János városi rend. t. Hihetöleg a spiritusz hatású lelkesítette rendőrnket az utcazi jelenet rögtönözésére. A hét hetedik napja n. i. a rendörök levén, Sárospány jól felöntött állapotban házastársát rendes szokás szerint simogatni kezdette s mert ebben is feltámadt az amazon természet, a férj kést kapott. Az asszony már ettől meghátrálva az utcára menekült s a rendnek nemes öre utána. A ribillóra öszszesereglett népesoport azonban nem levén kívánsi a látványosság követközményeire, a dühöngő rendortől az asszonyt megmentette és azt befogvortozte. — Ugyancsak e hó 2-án este a helyben működő ciruk mellett Braun Kálmán rendör teljesített szolgálatot, hogy a sátor kímetszes stb.-bi szokásos esinyeknek eleje vétessek. Barilla Mihály helybeli napzsamos úgy látszik a rendöri tekintélyt nem respektálta, mert a szánkör közelébe tolakodva a rendör figyelmeztetésére nem is hederített, majd pedig midőn a rendör kissé vastagabban érvelt, ezt a hűsködő Barilla földhöz vágta és elfutott; azonban az üldözöbe vevő öszszes rendörösz hosszabb utcazi hajszra után elfogta és nyugalmiba helyezte. Úgy látszik, mind ezen dolgok esupan azért törtölnek elő, mert a hét hetedik napja városunkban a rendörök.

— **Lopás.** F. hó 5-én virdatkor Felső Andras

Harcz a magyar szellem önállóságáért.

Általánosn elismert ögető hiánya irodalmunknak, sőt egész közművelődésünknek, hogy kritikai fönyöiratunk nincsen.

Evtizedek óta a bíráló ész nálunk szóhoz nem juthatott. Irodalmunk fejtelenné vált. Közművelődésünk a reánk töró idegen szellemi áramlatok forgatagában kormányát veszítette.

A magyar szellem labajájtékárai lett a nyugati divatok minden híhortos szeszélyöknek. Nincs az a tintörizés, az az észleczam, mely meg nem ígézett volna bennünket, mihelyt csak nyugati czimszalaggal és ekes latin, görög vagy franciaia nevezet alatt jelentkezett.

Azallat parlagon hevertettük saját jobb erőnket, kicsinyeltük saját eredetiségünket, megbotránkoztunk saját törzsközösgünkön és túrtük, hogy idegen szellem, mely nem érdemli meg, hogy a józan magyar ész saruját oldja, ual-köljék rajtunk.

Mindenkiben biztunk, csak magunkban nem, midöntől el voltunk vagadtatva, ami belga, hollandus, svéd, norvég, dán avagy spanyol és csak azt nem becsültük, amit a nemzeti szellem a saját ösi alkotó erejéből hozott létre.

Társadalmi teren híveket toborzunk a magyarságnak, terjesztjük nyelvünket és a magyarság heveben nem veszzük észre, hogy mi magunk egyre velközünk magyarságunkból, mi magunk leszünk hűtlenekké a szellemhez, melyet másokkal megkedveltetni óhajtunk. Soha a »nemzeti« jelszó nem volt oly fátongóan üres szólam, mint napjainkban; és még csak a »nemzeti« jelszót kelle kitalálnunk, hogy melyt gúnyoszlopot emeljünk e kornak, mely mindent ismer, csak géniuszát és nemzeti géniuszát nem.

A közelet és irodalom minden demagógiái, nepkegyvadászai, a »nemzeti« jelszava mögé hujva ámtitják a hazafias érzesű, jóhiszemű magyar közönséget. A magyarság szemfényvesztő látszatát kelteni és azallat idegen erőszéken, idegen gondolat- és eszmehulladékokon lempödre öltöködni: ez az, a mit a századvégi magyar géniusz bajnokai a hazafias szent nevében öznek és gyakorolnak.

Földolog nekik a külszin, az aranyos fölirat, a búszke nemzeti özegér, a kirakat czífrásága. A szellemi hombarok és magtárak tátonghatnak az öressegtől, a művelődés asztalán pedig a nyugati szellem avas, émyltyőt ételmaradékait nemzeti színű ibrikben találják föl a magyar közönségnek.

elbocsajtott kocsis a Schreiber Manó helybeli lakos cselédéhez mint szeretőjéhez betértében, a nyitott ablakon át egy hosszú kempós rúdjal Schreiber nadrágját kihúzta s abból 20 frtot elemelt. A nadrágot eldobta és azonnal kerekét oldott. Ertesülés szerint az utána megindított távirat nyomán Fecso a terebesi csendőrség által elfogott.

Elgázolás. F. hó 5-én estefelé Tamás Mihály halászhomoki kocsis szekérével örült gyorsasággal vágatva Pisák József kispatáki lakosnak az utcán játszadozott másfél éves kis leánykáját elgázolta. A gyermek ennek következtében bordatörést szenvedett és életben maradása nem remélhető.

— **Egy egyháztag** — nak megszívlelésül — „Ne supra crepidam iudicaret sutor!”

Kazár A. h. orgonista.

— **Hymen.** F. hó 2-án esküdtök örök hűséget legényei *Badnár Gyula* kapti (Sárosm.) körjegyző és áll. anyakönyvvezető komonkai *Korponay Anna* sztrópkói áll. elemi iskolai tanítónőnek. A házasság megkötésénél *Lantos János* sztrópkói szolgabíró s áll. anyakönyvvezető végezte a teendőket. Az ifjú pár az egyházi áldásban is részesült. A szertartást *Réz László* homonnai ev. ref. lelkész végezte, ki e napon Sztrópkón ref. istentiszteletet tartott, úrvacsorát osztott, konfirmált és keresztelt. Az ifjú pár régi vágyait érte el: tartson boldogságuk sirjukig s ne zavarja meg pillanatra sem semmi se! r. l.

— **Egyházmegyei gyűlés.** A f.-zempléni egyházmegye őszi rendes közgyűlését f. hó 27-én Kolbásán fogja megtartani. A gyűlésre a meghívást az egyes egyházakhoz *Gyarmathy Soma* egyh. m. főjegyző küldte, minthogy *Fejes István* esperes még mindig a lublóí fürdőben van, honnan a gyűlés idejére fog hazakerülni. Vajha régi egészségét visszaadta volna a lublóí fürdő! Mert az a temérdek munka, melyet úgy az egyházi, mint a polgári társadalom rarakott *Fejes István* -nak a vállára, bizony-bizony állandó egészséget s teljes erőt igényel. E gyűlésen bontják fel a papi tanácsbírói és a vil. aljegyzői hivatalra a szavazatokat.

IRODALOM.

— **Uj lap.** Szabad Sajtó cím alatt Péntek Ferenc a közpapok Lapjának volt szerkesztője, uj heti lapot indított. Előfizetési ára egész évre 4 frt. A lap iránya protestáns, társadalmi és szépirodalmi. Az előfizetésekre Budapestre Köztelek küldendők.

— **Magyar tanférfiak és tanítónők ezredéves albuma.** Emlékmű Magyarország ezredéves fennállása korszakába a népnevelésügy terén működő egyének köréből. Ez a ezime annak a 25 cm széles és 36 cm. hosszú igen finom papír lapokon, a legizlésebb kiállításra e napokban megjelent és nagyon csinos bekötési táblával ellátott műnek, melyben Vaday József előbb bekései, most n.-váradai tanító több mint 1000 tanférfiúnak és tanítónőknek az arcképét és életrajzát közli különféle nagyságban és szövegterjedelemben, megyéknéknél csoportosítva valamennyit. Nagyon sajnálatos, hogy a középiskolai és a felsőbb tanintézeti férfiak (tanárok) kivonták belőle magukat, és csak az elemi, polgári

s tanfelügyelőket találhatjuk benne. Ennek azonban bizonyára nem a szerkesztő az oka! Az ő hibája csak az, hogy nem válogatta meg elég jól embereit s az életrajzokban mint egynehány, előtűnk gyermekkorra óta ismert férfiú életrajzából következtetjük sok valótlán, illetőleg téves adat van. A szövegétől egészen külön lapokon álló fénykép mósolatok, melyek Divald K. és fia eperjesi műintézetéből kerültek ki, nagyon jól sikerültek a dícséretére válnak mesterének. Az eddig megjelent lapok száma — fénykép és szöveg együtt — már teljes biblia vastagságu kötetet tenne. De mint a szerkesztő jelentéséből tudjuk — a munka mely nincs bevégezve, a szerkesztés ma is folyamatban van, tehát jelentkezéseket is elfogad. Az újabbban megjelenendő lapok nagyon szépen beilleszthetők alkalmas helyeikre. Ára az egész Albumnak bekötési táblával 10 frt 50 kr. mely összeg 3—4 részletben is fizethető a szerkesztőnél Nagyváradon.

CSARNOK.

Ifjú áldozatok.

Híába! Már ma úgy vagyunk teremtve,
Binatra, bíra küszködésre mind!
S miben a lélek vigaszt, írt keresne:
Reménye . . . vágya, ábrándos szerelme
Főlesillan és ah! eltűnik megint!

Az ifjú gyermekek vidám kedélye
Hamar rajongni, vágyoni, küzdeni kezd;
Szét . . . rohan, hogy azt a kort megérje,
Melyben rábízva már a sorsszezályre,
Felőlt rélis durva mezt.

Átfutja észrevétlen azt az álmot:
A visszahozhatatlant, édeset:
Mindégyre balgán ábrándésre vágyott,
Éledegetlenül s leujtva járt ott:
Hol várt reá a tiszta élvezet.

Csak már midőn az élet elragadta,
Csak akkor eszmél: s lelke megremeg . . .
Oh nem! nem ez volt vágya, gondolatja!
Az életörvény ott tángol alatta
S feje fölött a véstes fegeteg . . .

Sohal se leve biztató vigaszra,
Előtte mult s jövő komor . . . setét.
Vágyban, reményben ígzen megcsalatra
Társultan létjogát is megtagadja:
S eldobja gyáván sivár életét!

Hígyjétek: úgy veszett el sok . . . temérdek:
Illusióiból kitépvé mind!
S a mire vágytat és mit el nem értek:
Az a drága . . . gyilkos álomképek
Uj áldozatra várnak megint!

Toth Andor.

Gondolatok.

Minek is házasodnak az emberek? Hisz magánosan is meg lehet enni két porciót.

Ha két szív megérti egymást, jöhet vihar, vilámai nem verik le az egyetértés rózsafáját.

A megvetés temetőjében nincsen feltámadás. Bizonyítja ezt a beestelenek multja.

A boldogtalanság és a szerelem gyakran viaskodik egymással. Azt mondják a boldogtalanság jobban tud vinni.

Az anyóst nem arcképfestőnél kell kipingáltatni, hanem csataképfestőnél.

Legnagyobb kamat az idő, melyet az én tőkéje után nyerhetünk.

Gazdag vagy, ha mindent úgy adhatasz, hogy minden maradjon.

Ha az embernek annyi jó napja volna, amennyit neki *mondanak*, nem volna naplemente.

Ha az embernek annyi jó napja volna, amennyit neki *kívánnak*, nem volna napfölkelte.

A nyárfá örökösen remeg, fél, hogy meglopják ezüst leveleit.

A gondtalan élet okozza a legtöbb gondokat.

A szeretet tiszta lelkeknek mélyére letéve olyan, mint egy rózsacsépp a virág kelyhében.

A piros festőkkel az ürdögöt szokás festeni és a női arccokat.

A legtöbb énekesnő a ruháját jobban kivágja mint a magas C-t.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Szerkesztői üzenetek.

Szerencsi Nem közölhető. Nagyon kellemetlen hírokat pengest, s nem elég simán! Igaz, hogy némely részében igazságot mond, de nem alkalomszerűen s nem helyes formában. — **Felvidéki apa.** Küldeményet köszönettel vettük s az ügy érdekében szívesen vesszük maskor is. — **S. n.** Jövő számunkban okvetlenül hozzuk. Türelem! Nem mindig lehet a kívánságot teljesíteni. — **M. E.** Megkaptam. Magán levél megy. — **Zs. B.** Már kiszedtetük. — **D. O.** Szíves ígértet köszönöm s várom is! Üdvözlét. — **H. B.** A küldemény várja az alkalomszerűséget. — **K. ch. G. A.** Rólunk egészen elfeledkezett. — **T. Sz.** Szíves soraidat köszönöm. A folytatást kérem! — **K. F.** Szóljon az ének! Itt az alkalom. — **P. D.** Csak magam vagyok itt. Többek elutaztak szünidőzni. Ez okból csak magamnak kell és pedig sürgetően. — **R. I.** Kérdezett külföldre megy. Innen már elutazott. — **Valaki 1.** Igen! és pedig két jogi tanszék lesz választás útján betöltve. 2. A szoborra Dr. Finkey Ferenc jogtanár fogad el gyűjtéseket. Beküldhető különben hoznak is, a mit aztan rendelkezés helyére juttatunk. 3. Az életem meg nem jelent meg. Nemsokára azonban teljesen ki kellendő. — **V. F.** Biztosítási ügye rendben van.

H i r d e t é s.

Verszegények, lábbadozók, sápkórosok, gyengélkedők, láztalan tüdőbetegek számára legjobb gyógyszer a dr. Kun Zoltán-féle

Vérképző labdac

1 üveg 60 darab rózsaszínre cukrozott labdaccesal 1 frt 80 kr.

Hurut, tüdővész, hideglelés, malária, Influenza, tüdő- és gégehurut, gyomorhurutban ze ve ók számára legjobb gyógyszer a dr. Kun Zoltán-féle

Hurutellenes labdac

1 üveg 60 drb. égszinkék cukoral bevont labdacsa ára 1 frt 80 kr.

Női bajok ellen legjobb szer a dr. Kun Zoltán-féle

Irrigálló por

1 doboz ára 1 frt 20 kr.

Az arc- és kéz ápolására legjobb kenőcs a dr. Kun Zoltán Purpurin Crém 5 nap alatt minden szeplő és máj foltot eltávolít s a bőrnek gyönyörű bársony szerű külsőt ad 1 tégely ára 1 frt 20.

Minden eddig megjelent szájjvizek fölött legjobb a dr. Kun Zoltán-féle DENTIPURIN SZÁJVIZ ellenszere a ragályos torokbajoknak is. 1 üveg ára 60 kr.

Kapható a készítőnél TRSTYÁNSZKY KÁROLY gyógyszerésznél Sárospatakon, s minden nagyobb forgalmu gyógyszerertárban. Főraktár: Török József gyógyszerertárban Budapest, Király-utca 12. Dr. Buday Emil gyógyszerésznél Budapest városház-tér. Sátoralja-Ujhelyben Widder Gyula gyógyszerész urnál.